

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR**

1995 yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

1-2023

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

U.I.Nosirova, L.A.Ernazarova	
Nasriy matnlardagi sintaktik-stilistik figuralarning pragmatik jihatlari.....	212
O.I.Yadgarova	
Shaxsni o'rganishda proyektiv metodikalarning afzalliklari tahlili	216
O.M.Xalimova, A.A.Xusanov	
Ovoz buzilishlari: ovoz buzilishlarini turlari va kelib chiqish sabablari	221
D.X.Turdiboev	
O'quvchilarning matematik savodxonligini oshirishda tanqidiy fikrlash ko'nikmasini ahamiyatlilik darajasi.....	224
Sh.D.Ismoilov	
O'smir yoshdagi o'g'il bolalarni hayotga tayyorlash kompetensiyasini shakllantirishning tamoyillari	227
S.A.Yaxyayeva	
Yoshlarda estetik madaniyatni rivojlantirishning tarixiy zaruriyati va mafkuraviy asoslari.....	231
B.B.Nizomova, O.T.Sobirov, G.G'.Xomidova	
Maktab 7-sinf biologiya darsligidagi "Bakteriyalar. Protistalar. Zamburug'lar" mavzusida tabiiy fanlar integratsiyasini ta'limdagi ahamiyati	236
G'.B.Samatov.S.Mo'minjonov	
Ikki atomli gazlarda tebranma-ilgarilanma energiya almashinish ehtimolligini hisoblash.....	248
X.R.Saidova	
Ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini nazorat qilish va baholash mexanizmlari.....	254
J.B.Hamraqulov	
Talabalarda ekologik axloqiy kompetentlikni shakllantirish imkoniyatlari	259
Sh.H.Yusupaliyeva	
Texnik oliy o'quv yurtlarida chet til darslarini tashkillashtirishda o'g'zaki nutq kompetensiyasini samarali qo'llash usullari.....	263
X.R.Umarov	
O'quvchilarda jinoyat va jazo tushunchalariga doir bilimlarni rivojlantirish ijtimoiy zarurat sifatida	266
X.M.Madazimov	
Bir hikoya talqinida bosh qahramon qiyofasi	274
B.T.Yunusaliyev	
Modus kategoriyasining modallilikni o'rganishdagi ahamiyati.	277
K.I.Qosimov	
Abdulla Qodiriy – XX asr geniysi	280
M.A.Xusanova, M.A.Xusanova	
Somatik kodlar tadqiqiga doir	287
M.O.Rahimova	
O'zbek tilida leksik nomemalar.....	290
N.S.Qobilova, M.T.Hojiyeva	
Umumiy taqiqlovchilar va ularning komponentlari.....	293
A.M.Rasulova	
To'siqsizlik munosabatining jahon tilshunosligida o'rganilishi	297
Z.V.Alimova, U.A.Soxibova	
Frazeologik birliklar va ularning semantik tahlili.....	300
I.I.Akramov	
Aforizmlarni pragmatik tushunish aspektlari	305
B.A.Yunusova	
Kombinator leksikografiya – tilshunoslikning nazariy va amaliy asosi.....	310
Z.H.Usmonova	
Rey Bredberning "Marsga Hujum" ("the martian chronicles") asari bilvosita tarjimasida tarjima usullari va o'ziga xos xususiyatlari	315
A.M.Mamarasulov	
Osmon va yer tushunchalarining qiyosiy semantik tadqiqi.....	319
L.X.Badalova	
Ingliz tilini chet tili sifatida o'rgatishda storytelling yondashuvining ahamiyati	322

**YOSHLARDA ESTETIK MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHNING TARIXIY ZARURIYATI
VA MAFKURAVIY ASOSLARI****ИСТОРИЧЕСКАЯ НЕОБХОДИМОСТЬ И ИДЕОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ
ЭСТЕТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В МОЛОДЕЖИ****HISTORICAL NEED AND IDEOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE DEVELOPMENT OF
AESTHETIC CULTURE IN YOUTH****Yaxyayeva Sojida Abduraximovna¹****¹Yaxyayeva Sojida Abduraximovna**

– Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti Samarqand filiali o'qituvchisi, falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya

Maqolada yoshlarning estetik madaniyati rivojlanishida tarixiy zaruriyatning o'rni va uning mafkuraviy jihatlari falsafiy tadqiq etilgan. Unda tarixiy rivojlanish jarayoni O'zbekistonning milliy g'oyasi shakllanishiga asos bo'lganligi ko'rsatilgan. Shu bilan birga milliy g'oya va mafkuraning yoshlar estetik madaniyatiga ta'siri masalalari ifodalangan.

Аннотация

В статье философски исследуется роль истории в развитии эстетической культуры молодежи и ее идеологические аспекты. Это свидетельствует о том, что процесс исторического развития послужил основой для формирования национальной идеи Узбекистана. В то же время выражается влияние национальных идей и идеологии на эстетическую культуру молодежи.

Abstract

The article philosophically explores the role of history in the development of aesthetic culture of young people and its ideological aspects. It shows that the process of historical development was the basis for the formation of the national idea of Uzbekistan. At the same time, the impact of national ideas and ideology on the aesthetic culture of young people is expressed.

Kalit so'zlar: estetik madaniyat, yoshlar, milliy qadriyatlar, falsafiy tafakkur, tarix, mafkura, estetik ong, dunyoqarash, milliy g'oya, axloq.

Ключевые слова: эстетическая культура, молодежь, национальные ценности, философское мышление, история, идеология, эстетическое сознание, мировоззрение, национальная идея, этика.

Key words: aesthetic culture, youth, national values, philosophical thinking, history, ideology, aesthetic consciousness, worldview, national idea, ethics.

KIRISH

Ijtimoiy taraqqiyot jarayonida har bir davlat o'zining tarixiy rivojlanishi pallasida milliy g'oyasini takomillashtirib boradi. Shu boisdan O'zbekiston ham mustaqillikni qo'lga kiritgach tarixiy meros asosida kelajak g'oyasini yaratishga kirishdi. Bu jarayon milliy g'oyaning vujudga kelishi uchun asarlar davomida bir hududda yashagan millatlar va elatning tarixiy taqdiri, ularning ming-ming yillar davomida boshdan kechirgan yaxshi va yomon kunlari, jamiyatning moddiy va ma'naviy hayotida bo'lib o'tgan tub o'zgarishlar va shu bilan birga unda mavjud bo'lgan siyosiy, falsafiy, diniy, huquqiy, axloqiy, estetik va boshqa qarashlar hamda ta'limotlar bilan bevosita bog'liqdir. Shu boisdan "har bir suveren davlat o'zining betakror tarixi va madaniyatiga egadir. Bu tarix, bu madaniyatning haqiqiy ijodkori, yaratuvchisi esa haqli ravishda shu mamlakat xalqi hisoblanadi. O'zbek xalqining necha ming yillik tarixida qanday murakkab davrlar, og'ir sinovlar bo'lganini barchamiz yaxshi bilamiz. O'zbekistonning eng yangi tarixi va biz erishgan olamshumul yutuqlar mard va matonatli xalqimiz har qanday qiyinchilik, to'siq va sinovlarni o'z kuchi va irodasi bilan engib o'tishga qodir, deb baralla aytishga to'la asos beradi. Biz ajdodlarimizning yorqin xotirasini asrab-avaylab, qalbimizda, yuragimizda abadiy saqlaymiz»[1;132-133]. Mana shu buyuk tarix yurtimizning milliy g'oyasi vujudga kelishi uchun tarixiy asos vazifasini bajarishini barchamiz chuqur anglashimiz lozim.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Bugungi globallashuv davrida yangi O'zbekiston yoshlarining estetik ongi va madaniyatini turli xurujlardan himoyalashning mezonlari hamda tamoyillarini aniqlashni samarali yo'llarini topishni voqelik taqozo etmoqda. O'zbek falsafasining pragmatik jihatlarini rivojlantirib, estetik madaniyatda yoshlarning faol pozitsiyalarini milliylik bilan bog'lagan holda M.Abdullayev, N.Abdullayeva, H.Aliqulov, H.Karimov, T.Maxmudov, O.Nishonova, A.Samadov, Z.Sobirova, D.Toshboyeva, N.G'oyibov. A.Choriyev, X.Shayxova, S.Shermuhamedov, A.Erkayev, E.Yusupov, U.Qoraboyev. O.G'aybullayev singari faylasuflarning badiiy-estetik asarlarida mantiqiy tadqiq etilgan.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Har qanday milliy g'oya yo bir kishi, yoxud allomaning o'ylarida etishgan fikrlar va faqat sof aql mahsuli bo'lmay, balki jamiyat a'zolarining moddiy va ma'naviy, estetik madaniyati va hayotining mahsulidir. Milliy g'oya, estetik madaniyat tabiat va jamiyat qonunlari kabi olimlar tomonidan kashf etilmaydi, balki xalqning ongi, turmush tarziga asta-sekinlik bilan singib borib, ularning ma'naviy dunyosini muhim jihatlari sifatida shakllanib boradi. Shuning uchun ham har bir milliy g'oya o'ziga xos va o'ziga mos tarixiy-estetik mazmunga ega bo'ladi. Bu tarixiylik tamoyili har qanday milliy g'oyaning bir xususiyati bo'lib, uning muhim rivojlanish qonuniyatidir. Ushbu qonuniyat bo'yicha, xalqning moddiy va madaniy-ma'naviy hayotidagi muhim o'zgarishlar albatta yangi-yangi milliy g'oya hamda madaniyatlarni vujudga keltiradi.

Boshqa ijtimoiy g'oyalar kabi milliy g'oya va estetik madaniyat ham o'zining taqdiri va umriga egadir. Ayrim milliy g'oyalar va estetik madaniyat xalq ongida unutilib borilsa, boshqalari esa yangi-yangi mazmunlarga ega bo'lib borib, xalqning ongida saqlanib qoladi. Bunday milliy g'oyalar va estetik madaniyat «... asrlar mobaynida yillar sinoviga dosh berib, sayqallanib, takomillashib kelgan»[2.49]. Shuningdek, sohibqiron Amir Temurning «Kuch adalotdadir» degan shiori, milliy g'oyaning tarkibiy qismiga aylanib ketgan [2;49].

Xalqimiz keyingi uch ming yillik tarixining qaysi bir davrida istiqbolga erishgan bo'lmasin, albatta shu davrga mos bo'lgan milliy g'oyasi va estetik madaniyati ham mavjud bo'lgan. Agarda biz milliy g'oyaning tarixiylik tamoyilidan kelib chiqib fikr yuritadigan bo'lsak, unda shuni aytishimiz mumkinki, hozir xalqimizning milliy g'oyaning o'tmishdagi eng ta'sirchan g'oyalarini o'zida mujassamlashtirgan.

Har bir xalqning milliy g'oya va estetik madaniyati o'zining kelib chiqishi va shakllanib borishi bo'yicha turli va ko'p yillik tarixiy jarayonlar bilan bevosita bog'liq bo'ladi. Agarda biz bugun, milliy g'oyamizning mazmun-mohiyatini yanada aniqroq va to'laroq yoshlarga o'rgatishni istasak, unda tariximizni teranroq o'rganishimiz, xalqimizning og'zaki ijodi, udum va urf-odatlarini, an'analari, rasm-rusumlari, maqol va matallari, rivoyat va ertaklari, hikoyayu-dostonlari, siyosiy, falsafiy, diniy, huquqiy, axloqiy va san'atga doir qarashlar hamda ta'limotlari, boshqa madaniy-ma'naviy boyliklarini atroflicha bilib olishimiz kerak bo'ladi. Yoshlarimiz o'zligini qancha teranroq anglashsa va bunga erishsak, shuncha shunga muvofiq milliy g'oya va estetik madaniyatimizni ham to'g'riroq anglashga erishamiz.

Milliy g'oya va estetik madaniyatning qaysi bir tarixiy ildizini ko'rib chiqmaylik, unda biz nafaqat bularning ma'no-mazmunini teranroq tushunishga erishamiz, va shu bilan birga uni yangi fikrlar bilan boyitishga muvaffaq bo'lamiz. Umuman olganda, qancha milliy g'oya va estetik madaniyatning tarixiy ildizlari to'g'ri aniqlansa va baholansa, shuncha uning haqiqatligi, demak hayotiyligi va ta'sirchanligi oshadi.

Shuni alohida ta'kidlash joizki, tariximiz doimo bizning o'qituvchimiz bo'lib qolaveradi. Biz uni bugun qancha teran va atroflicha bilib olishga erishmaylik baribir u ma'naviy hayotimizning bitmas-tuganmas manbai sifatida o'z qadr-qimmatini yo'qotmaydi. Tariximizdan chiqarilgan saboqlar, hozir jamiyatimizning iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy, huquqiy-axloqiy, estetik va boshqa jabha va sohalarida vujudga kelayotgan mummolarni to'g'ri hal qilish uchun zarur bo'ladi. Shu bilan birga mamlakatimiz milliy rivojlanishining yo'llarini aniq belgilab berishga yordam beradi. Bu to'g'rsida Narzulla Jo'raev shunday fikr bildiradi, ya'ni «... o'tmishni anglash, uni to'g'ri tushunish orqali kishilar ruhiyatida jiddiy o'zgarishlar yasashga, bu orqali hayotni isloh qilishga erishiladi»[3;10].

Biz uchun eng asosiysi shundan iboratki, tarixni bilmasdan turib, milliy o'zligimizni, estetik madaniyatimizni to'g'ri anglay olmaymiz, boshqacha aytganda, bugungi kunimizning mazmun-mohiyatini, bugun bizga qanday mafkuraviy g'oyalar va estetik madaniyatlar rahnamo bo'lishini va umuman olganda milliy g'oyani teran va etarli darajada bilib olishga erisha olmaymiz. Yoshlarimiz

ILMIY AXBOROT

tarixni to'g'ri va teran bilib olishi asosida xalqimizning milliy va estetik hissiyoti jonlanadi, milliy g'urur va iftixori oshadi, iymon-e'tiqodi, didi mustahkamlanadi, milliy g'oya va estetik madaniyatning yangi g'oyalar bilan boyishi kuzatiladi va shular tufayli ularni xalqimizning ongi va qalbiga singdirish uchun qulay zamin yaratiladi.

Shunga alohida e'tibor berish kerakki, yoshlarimizning ongidagi mafkuraviy bilimlar uning qalbidagi iymon-e'tiqodiga va yuragidagi estetik hissiyotiga aylanishi uchun, u o'z tarixidagi turli voqea va hodisalarning asl mohiyatini chuqur tushunib etishilari zarur bo'ladi. Bunday holatga jamiyat a'zolari, o'z tarixini yaxshi bilishi, uni sevishi, uning shaydosi bo'lib qolishi asosida erishishi mumkin bo'ladi. Shu tufayli xalqimizning o'tmishdagi milliy ruhiyati uning bugungi kundagi estetik hissiyoti va e'tiqodiga aylanadi. Endi bunday insonlarning ongi va qalbida o'tmish bilan ularning bugungi kuni boshlanadi. Bu to'g'risida Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov shunday fikr bildiradi: «Insoniyatning ko'p asrlik tarixi shundan dalolat beradiki, bu dunyoda o'zining milliy davlatini qurishga azmu qaror qilgan har qaysi xalq yuksak vazifalarni amalga oshirish, shu yo'lda odamlarni birlashtirish va safarbar qilish, ularning qalbida ishonch uyg'otish, eski ijtimoiy tuzumdan mutlaqo yangi tuzumga o'tishda o'ziga qo'shimcha kuch-quvvat va madad topishda umumiy, yagona maqsad va orzu-intilish ifodasi bo'lgan milliy g'oyani tayanch va suyanch deb biladi»[4;52].

Tarixdan milliy g'oya va estetik madaniyatimiz uchun zarur bo'lgan xulosalar chiqarish va kerakli natijalarga erishishda, unga to'g'ri yo'sin va yondashuvlardan foydalanishga to'g'ri keladi. Bular:

1. Bitta yoki ikkita tarixiy voqea-hodisani teran va atroflicha bilib olish, uni tahlil qilish va baholash asosida qo'yilgan maqsadga birmuncha erishish mumkin bo'ladi. Buning uchun biz Shiroq va Jaloliddin Manguberdi ko'rsatgan qahramonliklarini misol qilib olamiz. Birinchidan, bu misollarni obdan tahlil qilish, ularni o'sha zamonlarning iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy, estetik va madaniy-ma'naviy muhit va jarayonlari bilan bog'lash talab qilinadi. Ikkinchidan, bu voqealarga biroz bo'lsa-da badiiy tus berish, Shiroq va Manguberding shaxsiy hayotlarining ayrim jihatlarini ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir.

Xususan, Shiroq to'g'risida quyidagicha fikr yuritish zarur, ya'ni Shiroq oddiy bir cho'pon bo'lishiga qaramasdan, qanday bo'lmasin o'z xalqining ozodligini saqlab qolish maqsadida ochiqdan-ochiq har qanday qiynoqlar va o'limdan qo'rqmasdan, oldindan juda puxta ish tutib, bir necha ming bosqinchilarni o'limga mahkum etdi. Bir daqiqa bo'lsada, biz o'zimizni Shiroqning o'rniga qo'yib ko'rishimiz kerak. U g'azabi oshgan, quturgan it kabi dushmanlardan hayiqmasdan, butun vujudi bilan: «Men Vatanim ozodligi» uchun siz yovuzlarni suvsizlikka va ochlikka muhtalo qildim» [5;7] deb, hayqirib jon beradi.

Shu oddiygina bir cho'pon o'sha davrda Vatan ozodligini shu qadar e'zozlagan bo'lsa, hozir biz shunday qahramonlarimiz va o'tmishda vatanimiz uchun jon bergan qanchadan-qancha jabr diydalarimizning ruhi oldida qanday bo'lishimiz kerak degan o'y, bizning butun vujudimiz va aqlu-qalvimizni cho'lg'ab olmog'i lozim. Shundagina biz birmuncha Shiroqning qahramonlik qilishdagi ruhiy holatini o'zimizda his qilishimiz mumkin bo'ladi.

Biz o'z Vataniming ozodligi uchun, Shiroq ko'rsatgan qahramonlikdan ham kattaroq qahramonlikni amalga oshirilganligiga duch kelamiz. Vataniming ozodligi uchun o'z onasi va barcha farzandlarining jonini ham ayamaganligini tasavvur qilish, uni tushunish qiyin, biroq bu voqeani biroz bo'lsada his etishga urunib ko'rishimiz ayni muddao bo'ladi.

Biz bu tarixiy voqealar ustida qisqa va ancha yuzaki mulohaza yuritdik. SHunga qaramasdan, fikrlarimizni anglagan har bir fuqaromiz, ulardan biroz bo'lsada milliy g'oya va estetik madaniyatimizning, «Vatan ozodligi» g'oyasining bugun biz uchun bo'lgan ahamiyatini teranroq bilib olishga erishadi.

2. Qo'yilgan muammolarni tarixga boshqa yondashuv asosida ham hal qilish mumkin. Vatanimiz tarixida shunday voqea va hodisalar bo'lganki, ular ko'p yillar davomida yurtimizning ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy, estetik hayotini belgilab turgan va xalqimiz ulardan ko'pdan-ko'p aziyat chekkan. Tariximizda bunday jarayon va voqealar bisyor bo'lgan. Chunki keyingi uch ming yil davomida xalqimiz faqat uch yuz yil istiqloq davrida yashagan. Bunday tarixiy voqealar asosan vatanimizni bochqinchilar tomonidan istilo qilgan davrlari bilan bog'liqdir. Ma'lumki, mug'ul bosqinchilari vatanimizda taxminan 140 yil davomida o'z hukmronligini o'tkazib kelgan. Shu davrda ular tomonidan xalqimizga etkazilgan moddiy va ma'naviy zarar beqiyosdir. Shunisi e'tiborga loyiqki Temur va temuriylar ham taxminan 150 yil davomida vatanimizning hayot-mamotini hal qilib

turgan edilar. Bu ikki tarixiy davrlarda bo'lib o'tgan voqealarni qiyoslasak, unda ularning er bilan osmoncha farqini bilib olamiz. Mug'ullar vatanimizda hukmronlik qilgan davrda bitta ham ko'zga ko'rinadigan imorat qurilgan emas. Ma'lumki, Temur va temuriylar davri vatanimiz rivojlanishining ikkinchi Uyg'onish «oltin» davri deb baholanadi. Bordiyu, vatanimizda mug'ullar hukmronlik qilgan yillarda ham shunday rivojlanish bo'lganda edi, uning samarali ta'sirini bugungi hayotimizda sezgan bo'lar edik.

Bu xalqimiz, vatanimiz tarixida bo'lib o'tgan ikki yirik voqealarni bir-biri bilan taqqoslash natijasida, milliy g'oyaga taalluqli bo'lgan muhim xulosalar chiqarish mumkin bo'ladi. Vatanimiz mug'ullar hukmronligi davrida, milliy g'oyaning jamiyatdagi roli deyarli yo'q bo'lib ketgan edi va xalqimizni bosqinchilarga qarshi birlashtirish va safarbar etishda ham, uning ahamiyati sezilarli darajada bo'lmagan. Xalqimiz o'ta qiyin hayot kechirishi bilan birga, uning ma'naviy dunyosi ham ancha zaiflashib qolgan edi. Shunga qaramasdan yillar o'tishi bilan xalqimizning bosqinchilarga nisbatan nafrati va ozodlikka bo'lgan intilishi kuchayib borgan. Boshqacha aytganda, o'sha yillarda milliy g'oyaning jamiyatdagi ahamiyati tobora oshib borishi kuzatilgan. Shuning natijasi o'laroq Jaloliddin Manguberdi, Temur Malik, Mahmud Tarobiy, sarbadorlar, Amir Temur va boshqa ko'plab milliy qahramonlar etishib chiqqan. Biz bu fikrlardan xulosa qilib aytishimiz mumkinki, hozir bizning xalqimiz, uning hayot-mamoti va kelajagini hal qiladigan o'ta murakkab davrni boshdan kechirmoqda. Vatanimizda mug'ullardek yovuz kuchlar bo'lmasada, biroq unda sobiq sovetlar davridan qolgan ko'plab illatlar, bizni ko'rolmaydigan ichki va tashqi kuchlar mavjuddir. Ularni bartaraf etishda, jamiyatimizda milliy g'oyaning roli va ahamiyati beqiyosdir. Jaloliddin Manguberdi, Temur Malik va Amir Temur kabilar o'z vaqtida mug'ul bosqinchilari bilan qay darajada kurashgan bo'lsa, vatanimizning etakchi taraqqiyparvar kuchlari ham milliy g'oyani xalqimizning ongi va qalbiga singdirishda katta shijoat ko'rsatishi lozim.

3. Endi tariximizda bo'lib o'tgan voqealarga uchinchi bir usul asosida yondashamiz va milliy g'oya va estetik madaniyatga taalluqli bo'lgan kerakli xulosalar chiqaramiz.

Ma'lumki, Amir Temur va temuriylar hamda Alisher Navoiy zamonasida jahon tamaddudinining markaziga aylangan buyuk davlat, XVI asrdan boshlab inirozga yuz tuta boshladi va uning madaniy-ma'naviy taraqqiyoti susayib XVII asrda to'xtab qoldi va ortga ketdi [6;128-129]. Bu inqirozning asosiy sabablaridan biri, balki eng asosiy sababi, ayni shu asrlarda xalqimizning milliy ongi, estetik qadriyatlarini, ayniqsa uning milliy g'oyasi so'nib borganidir. Davlat miqyosida va joylardagi hokimiyat boshliqlari, beklar, diniy arboblari, turli darajadagi boy va zadagonlar o'zlarining shaxsiy manfaatlarini umummilliy manfaatlarga nisbatan yuqori qo'yidilar va milliy g'oyaga zid bo'lgan ish tutdilar. Yurtimizda hukm surayotgan milliy boshboshdoqlikni qo'shni davlatlarning boshliqlari tezda ilg'ab oldilar va buning natijasida xalqimiz XIX asrning o'rtalarida yana bir bor o'z erkini qo'ldan boy berib qo'ydi.

Hozirgi kunda esa "biz barchamiz – fuqarolar ham, jamiyat ham, davlat ham Vatanimiz ravnaqi uchun, mamlakatimizda tinchlik - barqarorlikni mustahkamlash uchun, tarixiy, ma'naviy va madaniy merosimizni saqlash, boyitish va kelgusi avlodlarga bezavol etkazish uchun birdek mas'ulmiz. Yurtimizda yashayotgan turli millat va elat vakillari o'rtasidagi do'stlik, totuvlik, o'zaro hurmat, hamjihatlikni asrash va mustahkamlash maqsadida olib borayotgan ishlarimizni yanada kuchaytirishimiz lozim"[7;37]. Bugun ortimizda xalqimizning milliy o'zligi, unutilayotgan estetik madaniyati tiklanmoqda va uning milliy g'oya va mafkuraga bo'lgan munosabati jiddiy sinovdan o'tmoqda.

Mustaqilligimizning mustahkamligi oshib borishi bilan, tashqi va ichki dushmanlarimizning bu jarayonga bo'lgan qarshiligi ham kuchayib bormoqda. Shuni ham alohida qayd etish joizki, keyingi yillarda jahon miqyosida turli-muman ijtimoiy xarakterga ega bo'lgan «vabo»lar vujudga kelmoqda, odamlar bir-biriga nisbatan yovuzlashib bormoqda, milliy manfaatlarning to'qnashuvi avj olmoqda, ajnabiy davlatlarning xalqimizning ongi va qalbiga bo'lgan mafkuraviy ta'siri ham kuchayib bormoqda va hokazolar[8;8-9].

XULOSA

Jamiyatimizdagi mavjud qiyinchiliklar va kamchiliklar, sobiq sovetlar davridan qolgan ma'naviy-axloqiy qusurlar, yoshlarimizning ongidagi mavjud mafkuraviy noaniqliklar, turmush tarziga yod estetik madaniyatlarni olib kirib va boshqa iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy va huquqiy omillar bilan birga, yuqorida keltirilgan umumjahon miqyosidagi global muammolar jamiyatimizning rivojiga salbiy ta'sirini o'tkazmoqda. Hozir xalqimiz XIV-XVII asrlarda bo'lib o'tgan tarixiy voqealardan to'g'ri saboqlar chiqarishi va mustaqillikning qadriga etishi o'ta muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ochiqroq

ILMIY AXBOROT

aytsak, jamiyatimizda o'tmishdagi xatolar qaytadan takrorlanmasligi uchun, xalqimizning tarixiy xotirasidan kelib chiqib, milliy g'oyasi va estetik madaniyatini yangi g'oyalar bilan boyitib borish va uni yoshlarimizning ongi va qalbiga jo etish dolzarb muammo bo'lib qolmoqda.

Biz vatanimiz tarixining faqat ayrim jihatlariga uch yo'sinda yondoshdik. Moziyda bo'lib o'tgan voqealardan biz uchun kerak bo'lgan xulosalar chiqardik va hozirgi davrimizning muammolari bilan bog'lashga harakat qildik.

Umuman olganda, jamiyatda yoshlarning estetik madaniyatini rivojlantirish borish uchun avvalo davlatimiz, qolaversa barchamiz o'zimizning mas'ulligimizni utunmasligimiz darkor.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. – Toshkent.: O'zbekiston, 2018. –B.132-133 (Mirziyoyev Sh.M. We will resolutely continue our path of national development and raise it to a new level. Volume 1. -Tashkent.: Uzbekistan, 2018. –pp.132-133).
2. Milliy istiqloq g'oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar. Izohli ko'rgazmali vositalar to'plami. –Toshkent.: «Yangi asr avlodi», 2001. –B.49 (The idea of national independence: basic concepts and principles. A set of explanatory visual aids. -Tashkent.: "Generation of the New Century", 2001.-pp49).
3. Narzulla Jo'raev. Tarix falsafasi: tushuncha, mohiyat va siyosat. –Toshkent.: Ma'naviyat, 1999. –B.10 (Narzulla Joraev. Philosophy of History: Concept, Essence, and Politics. -Tashkent.: "Spirituality", 1999.-pp.10.)
4. Karimov I. A. Yuksak ma'naviyat – engilmas kuch. –Toshkent.: «Ma'naviyat», 2008. –B.52 (Karimov I. A. High spirituality is an irresistible force. -Tashkent.: "Spirituality", 2008.- pp.52).
5. Hamid Ziyoev. Tarix – o'tmish va kelajak ko'zgusi: tarixning dolzarb masalalari. –Toshkent.: G'.G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti, 2000. –B.7 (Hamid Ziyoev. History is a mirror of the past and the future: current issues of history. -Tashkent.: Publishing house of literature and art named after G. Ghulam, 2000.- pp.7).
6. Abdurayim Erkaev. Milliy g'oya va ma'naviyat. –Toshkent.: «Ma'naviyat», 2002. –B. 128-129 (Abdurayim Erkaev. National idea and spirituality. -Tashkent.: "Spirituality", 2002. – pp. 128-129).
7. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. –Toshkent.: O'zbekiston, 2-jild, 2018. –B.37 (Mirziyoyev Sh.M. The approval of our people is the highest evaluation given to our activities. -Tashkent.: Uzbekistan, Volume 2, 2018. – pp37).
8. Otamurotov S. Milliy rivojlanish falsafasi. –Toshkent.: «Akademiya», 2005. –B.8-9 (Otamurotov S. Philosophy of national development. -Tashkent.: "Academy", 2005. – pp. 8-9).
9. Alikulov X., Haqqulov N. Q. Spiritual maturity and philosophical thinking dependence of development //ISJ Theoretical & Applied Science. – 2020. – T. 4. – №. 84. – C. 164-167.
10. Сафаров А. И., Хаккулов Н. К. Свойственные качества совершенному человеку в суфизме //Современная наука как социально-политический фактор развития государства. – 2019. – С. 48-50 (Safarov A. I., Hakkulov N. K. Characteristic qualities of a perfect person in Sufism // Modern science as a socio-political factor in the development of the state. - 2019. - pp.48-50).